

Katowice 18.05.2026

prof. Anna Kmita
Wzornictwo, Wydział Projektowy
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

Ocena dorobku projektowego, naukowo dydaktycznego, oraz wskazanego w dokumentacji zestawu prac: *Badania chromatograficzne, prezentacja i warsztaty pn. Befriending Earth, badania nad samorzutną organizacją materii w kontekście badań biomateriałowych pn. Siły kształtujące* oraz projekt o charakterze badawczo-projektowym pn. *Formative Forces* w związku z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki Pani dr Agnieszce Polkowskiej, wszczętym w dniu 22.12.2025 roku przez Radę Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki Akademii Sztuki w Szczecinie.

Wykaz otrzymanych dokumentów

1. autoreferat habilitacyjny, zawierający:
 - opis dorobku projektowego i dydaktycznego
 - opis dzieła
 - wykaz efektów pracy dydaktycznej i organizacyjnej
 - wykaz osiągnięć naukowo-artystycznych
2. załącznik do autoreferatu – Zin Formative Forces
3. kopia dokumentu potwierdzającego nadanie stopnia doktora
4. dane wnioskodawcy
5. wniosek przewodni o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz uchwała Rady Dyscypliny o składzie Komisji Habilitacyjnej

Życiorys kandydatki

Pani Agnieszka Polkowska uzyskała, po ukończeniu studiów doktoranckich w obszarze wzornictwa – doktorat w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki, w 2019 roku w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Praca doktorska dotyczyła opracowania zestawu narzędzi badawczych do analizy trendów, oparty na teorii antykruchości.

Z Akademią Sztuki w Szczecinie związana zawodowo od 2020 roku, gdzie prowadzi obecnie pracownię oraz zajęcia z projektowania spekulatywnego. Autorskie programy dydaktyczne łączą badania z eksperymentalną praktyką na styku systemów naturalnych i kulturowych. Od roku 2024 jest dziekaną Wydziału Wzornictwa. W latach 2023-24 pełniła funkcję kierowniczką Zakładu Historii i Teorii Designu. Wykłada również na Politechnice Warszawskiej i Uczelni Łazarskiego. Współpracuje z polskimi i międzynarodowymi instytucjami oraz uczelniami wyższymi, takimi jak Folkwang Universität der Künste w Essen, Architecture AND Design Technische Universität München, Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny Gdynia czy Łódź Design Festival. Jurorka festiwali, kuratorka, edukatorka i projektantka.

Dorobek dydaktyczny

Dokumentacja dorobku dydaktycznego z ostatnich lat obejmuje wykaz przedmiotów i pracowni w których pracuje Pani Agnieszka, ze szczególnym omówieniem głównej pracowni – projektowania spekulatywnego, jak również długą listę prac licencjackich i magisterskich powstałych pod jej opieką lub w których pełniła funkcje recenzentki. Lista aktywności obejmuje także organizację, kuratorstwo i prowadzenie warsztatów i wydarzeń artystycznych. Są to zarówno warsztaty które miały miejsce w jej macierzystej uczelni, jak też działania festiwalowe czy współprace międzynarodowe. Wymienię tu tylko jeden przykład, który szczególnie przypadł mi do serca ze względu na kompleksowość przedsięwzięcia oraz jego społeczny charakter – projekt współtworzony z mgr Martą Wyrzykowską oraz niemieckimi projektantkami: Lisą Ertel oraz Anne-Sophie Oberkrome ze Studia OE, mający kilka odsłon – od pobytu na biodynamicznej farmie Hofgut Rimpertstweiler Demeter aż po performatywny warsztat Flower Hammering.

Rozumienie projektowania zdefiniowane przez autorkę w jej autoreferacie jest widoczne w zaprezentowanych pracach semestralnych jak i dyplomowych, dotyczących testowania, badań i konfrontowania różnych perspektyw myślenia o designie. Prowadząca bardzo czytelnie określa sens swojej współpracy dydaktycznej ze studentami: *„Jednym z głównych celów zajęć jest uświadomienie, że akt projektowania jest zawsze nacechowany ideologicznie – opiera się na określonych założeniach, hierarchiach i nie zawsze widocznych ramach interpretacyjnych. Dopiero ich rozpoznanie i pogłębiona refleksja nad nimi pozwalają świadomie zdecydować, czy chcemy te ramy podtrzymywać, czy też poddać dekonstrukcji, zakwestionowaniu lub transformacji. Tak rozumiana praktyka projektowa przestaje być powielaniem istniejących wzorców, a staje się intencjonalnym, odpowiedzialnym aktem tworzenia.”* Zarówno studenckie prace etapowe jak i kończące studia, realizowane pod opieką Pani Agnieszki, charakteryzują się ważką tematyką, współczesnymi rozwiązaniami, podejmują dialog w zakresie tego, czym obecnie powinien być nasz zawód. Warto tu podkreślić że autorka występuje w roli promotorki w dwojakiej funkcji – opiekuna prac teoretycznych i praktycznych, to zasługuje na docenienie – niewiele osób posiada kompetencje i doświadczenie pozwalające łączyć oba te aspekty.

Dorobek projektowy i naukowo – badawczy

Na dorobek autorki składają się realizacje z obszaru prac badawczo-rozwojowych w zakresie projektowania marek i usług, publikacje naukowe i pokonferencyjne, ogromna ilość aktywności w wykładach, panelach dyskusyjnych i gremiach jurorskich, 6 funkcji kuratorki uznanych, dużych ekspozycji. Imponujące jest przygotowanie naukowe, merytoryczne w obszarach zainteresowań Pani Agnieszki, każda jej realizacja posiada background w postaci kwerend, staży naukowych, kooperacji międzynarodowych. Można tu wspomnieć o partnerstwach z Politechniką w Mediolanie, Max Planck Institute of Colloids and Interfaces w Poczdamie czy Folkwang Universität der Künste w Essen. Nie sposób w syntetycznej formie opisać wszystkich teorii w obszarze designu spekulatywnego i krytycznego, które w komentarzu do swojej działalności oraz we wstępie opisu wybranych dzieł przytacza autorka, chciałam jednak podkreślić że była to lektura bardzo inspirująca. Dla recenzentki, projektantki kolorystyki i komunikacji wizualnej – pewne zagadnienia były znane, a pewne obszary – dotychczas peryferyjne, zupełnie odkrywcze i zaskakujące, przedstawiona przez dr Polkowską bibliografia – zamieniła się dla mnie w listę książek, które wynotowałam do przeczytania w najbliższym czasie...

Dokumentacja wskazanego osiągnięcia w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Wskazane osiągnięcia są wynikiem poszukiwań badawczych i dydaktycznych zainicjowanych podczas dotychczasowej pracy, stanowią ciekawą refleksję nad redefiniowaniem relacji człowieka z otaczającym światem i (cytuując autorkę): *„stanowią zaproszenie do namysłu nad tym, w jaki sposób możemy uczestniczyć we współtworzeniu przyszłości, korzystając z przywileju pracy z zasobami, jakimi posługuje się projektowanie”*.

Na dokumentację wskazanego osiągnięcia składa się zestaw:

1. Badania chromatograficzne Befriending Earth, zrealizowane w 2024 roku na Folkwang Universität der Künste w Essen (Niemcy) oraz w ramach Citizen Festival w Dortmundzie (Niemcy).
2. Badania i analizę wizualną wyników badań tzw. „obrazkowych” — Siły kształtujące, przeprowadzone w 2024 roku w Towarzystwie Badań nad Rakiem (Verein für Krebsforschung – VfK) oraz w Instytucie Badawczym Hiscia w Arlesheim (Szwajcaria).
3. Projekt badawczo-artystyczny Formative Forces, którego efektem było zaprojektowanie i wykonanie dzieła zaprezentowanego w 2025 roku podczas wystawy Material Matters w Space House London w ramach London Design Festival (Wielka Brytania).

Trzy przedstawione projekty – wydają mi się świadomie opisanym i dobranym materiałem naukowym. Badania chromatograficzne, badania i analiza wizualną badań obrazkowych, projekt badawczo-artystyczny – budują spójny obraz postawy wnikliwej metodyczki i projektantki, prezentującej działalność poza ramami tradycyjnych modeli ekonomicznych, wypełniającej w „skrojonej na miarę” skali - potrzeby danego miejsca, użytkowników / społeczności. Projekty Pani Agnieszki są profesjonalne, pogłębione i świetnie odpierają zarzuty często formułowane w kontekście tego typu aktywności, dotyczące płytkiego rozumienia działań projektowych „na styku ekologii i designu”. Wspólnym mianownikiem wszystkich realizacji jest odpowiedzialność, autentyczność, głęboka identyfikacja z lokalnym środowiskiem, tradycją, wiedzą i szacunek dla natury jako źródła nieustannej inspiracji.

Natura dobrego obserwatora, zaangażowanej badaczki i projektantki – nie pozwoliła zaakceptować Pani Agnieszce traktowania eksploracji socjologicznych jako sprowadzonych tylko do roli narzędzi opisywania trendów i marketingowego wytwarzania kolejnych potrzeb, współczesne wyzwania w projektowaniu – zostały w jej działalności skierowane na bardziej etyczną, celową drogę, opartą o unikalne sposoby poznawcze, oparte na praktykach badawczych, zakorzenionych w naukach społecznych, połączonych z autorskimi narzędziami projektowymi. Ten rodzaj działania autorka nazywa przywołując pojęcie investigative design: *„działanie przez praktykę obserwacji, przetwarzania zdobytej wiedzy, pracy z materiałem i projektowania, tworzenie unikalnych sposobów poznawczych, opartych na taktykach zakorzenionych w naukach społecznych, połączonych z autorskimi narzędziami projektowymi.”*

Szczegółowy opis każdego ze zgłoszonych dzieł poprzedza syntetyczne wyjaśnienie stosowanej przez autorkę metodyki, w której dwa, zazwyczaj odrębne procesy: badania i projektowanie, łączą się w jedną integralną całość. Na podstawie swojego doświadczenia zawodowego Pani Agnieszka formułuje tezę o tym, że w pracy twórczej te etapy współistnieją, przeplatają się i wzajemnie kształtują.

Opisuje je kolejno jako części wspólnej macierzy, wyznaczając umowne granice między: mapowaniem (rozumianym jako analiza danych w celu rozpoznania szerokiego kontekstu), dialogiem (zebraniem doświadczenia życiowego wynikającego z praktyki), eksperymentu (odkrywania charakteru, właściwości i potencjału materiału, które nie jest możliwe do poznania za pomocą tylko teorii), badań i działań – rozumianych jako aktywne uczestnictwo w projekcie osadzonym w konkretnym miejscu.

Najważniejszym produktem przedstawionej metody pracy, jak pisze autorka, *„jest wytworzenie nowej wiedzy, będącej efektem synergii narzędzi badawczych zaczerpniętych z innych dziedzin oraz kompetencji i praktyk projektowych.”*

Pierwszym z trzech wspomnianych przez nią projektów był *Befriending Earth*, ściśle związany z ideą nauki obywatelskiej, oparty na pomysłach zastosowania narzędzi badawczych do samodzielnego przeprowadzania analiz i interpretacji obrazów chromatograficznych, tak móc wprowadzać zmiany w uprawach bez zastosowania kosztownych badań laboratoryjnych. Wizualizacja komponentów gleby z jednej strony doprowadziła do powstania ciekawych obrazów, z drugiej zaś umożliwiła osobom pracującym przy uprawach i ogrodnictwie – poznanie jej zasobów i zwiększenie świadomości oraz możliwości troski o ich ukochane miejsca. Pierwszy etap wydarzenia, o charakterze badawczym, został zrealizowany na terenie Zeche Zollverein oraz na Uniwersytecie Folkwang, drugi – prezentacyjny i upowszechniający wiedzę – miał

miejsce na festiwalu Innovative Citizen.

Kolejna, druga praca dotyczy działań typowo badawczych nad wykorzystaniem wiedzy o zrównoważonych materiałami pochodzenia roślinnego. Wykonana została podczas wizyty studyjnej i kwerendy badawczej w laboratoriach w Arlesheim w Szwajcarii, zrealizowanej na zaproszenie VfK, Instytutu Hiscia oraz Instytutu Medycyny Komplementarnej i Integracyjnej na Universität Bern. Autorka wskazuje w niej wartość procesu wizualnej oceny obrazu oraz interpretacji jego komponentów jako narzędzia naukowego, pozwalającego wyjaśniać wzajemne relacje między rolnictwem a potencjałem leczniczym roślin.

Ostatni, trzeci projekt *Formative Forces* łączy wszystkie aktywności habilitantki i dotyczy badania danych zastanych, prób empirycznych, nauki rzemiosła oraz tworzenia artefaktów będących materialną manifestacją zdobytego doświadczenia. To projekt powstały w oparciu o badania właściwości rośliny występującej w Dolinie Dolnej Odry, w pobliżu Szczecina. Ostatnim rezultatem jest koronka klockowa wykonana w całości z włókien dzikiego chmielu, którego możliwości ponownego przetworzenia eksplorowała autorka. Podsumowaniem prac jest również publikacja – Zin, powstały na potrzeby prezentacji w ramach ekspozycji *The Material Way*, na wystawie *Material Matters*, odbywającej się podczas *London Design Festival*.

Konkluzja

Wszystkie trzy dzieła stanowią dla mnie wspólną opowieść, przekonująco ilustrują postawę twórczyni i kontekst badawczy w którym pracuje. Każde z nich wyrasta z doświadczenia Pani Agnieszki i nasyca jej obraz świadomego projektanta. Wszystkie trzy są pracami naukowymi w jak najlepszej definicji tego słowa, z przejrzyście opisaną warstwą metodyczną i ponadprzeciętnymi odniesieniami do teorii, idei i przywołaniami antenatów zagadnień, które eksplorowała autorka. Wszystkie przytoczone projekty zostały zrealizowane z znaczącymi partnerami w uznanych instytucjach. Wszystkie są bezbłędnie opisane i zaprezentowane.

Na koniec pozostała ocena samej warstwy formalnej przedstawionej dokumentacji, którą oceniam bardzo wysoko. Każdy element zestawu jest wytrawny, czytelny, przystępny. Dokumentacja zdjęciowa wspiera zrozumienie opisywanych procesów, forma typograficzna – wyszczególnione graficznie cytaty – „motto” nadają pracy specyficznej narracji. Rozbudowana zawartość merytoryczna jest przedstawiona w przyjazny dla czytelnika sposób.

Kończąc – chciałam docenić szczególną wnikliwość badaczki i ciekawość obserwatorki, dorobek naukowy i wartość innego spojrzenia na metody projektowania, odmienne od tych związanych z typowym „wzornictwem przemysłowym”.

Podsumowując recenzję dorobku habilitantki, odnosząc się do całokształtu jej osiągnięć, postawy zawodowej i dydaktycznej, mogę wyrazić uznanie i podkreślić znaczący wkład w obraz współczesnego nurtu refleksyjnego, zaangażowanego społecznie projektowania, a nawet wkład w redefiniowanie jego granic. Dorobek zawodowy, osiągnięcia dydaktyczne oraz przedstawione portfolio habilitacyjne predysponują ich autorkę do otrzymania stopnia naukowego o który się ubiega. Stwierdzam, że dokumentacja przedstawiona do oceny odpowiada wymaganiom określonym prawem, do uzyskania stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późniejszymi zmianami). Tym samym popieram wniosek o nadanie dr. Agnieszki Polkowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki.

prof. Anna Kmita
Wzornictwo, Wydział Projektowy,
Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach.